

't Seghen Waert

jaargang 31 aflevering 2

mei 2012

uitgave van het
Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Contact

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

www.oudsoetermeer.nl; info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging: ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 331 58 28

Dagelijks bestuur

dhr. P.P. van Puffelen, voorzitter@oudsoetermeer.nl, tel. 06 55813828

dhr. R.H.J. Kroeders, secretaris@oudsoetermeer.nl, tel. 06 12189712

vacature, penningmeester@oudsoetermeer.nl

Werkgroepen en commissies

Activiteitencommissie: activiteitencommissie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 331 01 73

Archeologische Werkgroep: awz@oudsoetermeer.nl

Collectie en Archief: collectie@oudsoetermeer.nl

Commissie Historisch Erfgoed: che@oudsoetermeer.nl

Genealogische Werkgroep: gwz@oudsoetermeer.nl

Intervieugroep Sprekend Verleden: isv@oudsoetermeer.nl

Leesgroep Lastige Letters: paleografie@oudsoetermeer.nl

Werkgroep Bewegend Beeld en Geluid: wbbg@oudsoetermeer.nl

Colofon

't Seghen Waert is een uitgave van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer

ISSN: 1384-7260

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, J. de Kler, R. Tousain, T. Vermeulen;

redactie@oudsoetermeer.nl

Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld.

Omslag: De grote hal van Hardglas aan de Bijdorplan in verval, vlak voor de sloop in 1998

(Foto Gert Jan Moers)

Inhoud

Van de redactie	1
Sprekend Verleden: In gesprek met Sjoerd Nieuwland	2
Historische informatieborden	6
De beschieting van de Jolly Duck	11
Sprekend Verleden: In gesprek met Gerrit van Doornen over Hardglas	17
Aardewerk uit de mesthoop	26

Van de redactie

Veel van onze lezers zullen de naam Brinkers associëren met de productie van margarine. De interview werkgroep zorgt er voor dat u aan de weet komt dat er dankzij deze familie in Zoetermeer ook een glasfabriek heeft gestaan.

Omdat deze aflevering van 't Seghen Waert in mei verschijnt is er een extra interview dat betrekking heeft op een bijzondere wapenvondst uit de Tweede Wereldoorlog. Op die periode heeft ook het artikel betrekking over de beschieting door de geallieerden van een bommenwerper. Deze moest in de omgeving van Zoetermeer op 22 februari 1945 een noodlanding maken. Een van de bemanningsleden ervan was John McCormick.

De heer H. Vollebregt uit Zoetermeer liet weten dat hij met veel plezier de eerste aflevering van 't Seghen Waert van dit jaar heeft gelezen, waarin ook een artikel over de wereldwinkel. Maar ook liet hij weten dat de eerste wereldwinkel niet in een Citoso bus gehuisvest was maar in een HTM bus. Zijn passie is autobussen en hij weet de bus dan ook nog nader te benoemen als 'Kromhout-Verheul'. Hij maakte destijds ook foto's van de bus. Dankzij hem komen deze nu ook in ons archief.

Aflevering 3 van 't Seghen Waert zal geheel gewijd zijn aan 'Zoetermeer 50 jaar groeistad'. Mocht u daar een bijdrage aan willen leveren, dan graag voor 16 juli.

Sprekend Verleden: In gesprek met Sjoerd Nieuwland

E.W.van den Burg

Men zegt wel eens: De Tweede Wereldoorlog zal pas afgelopen zijn als de laatste overlevende overleden is. Wanneer dat zal zijn is niet te voorspellen, maar wel zeker is, dat de Interviewgroep vorige zomer in contact is gekomen met de toen 91-jarige heer Sjoerd Nieuwland uit Voorschoten. Hij had een bijzonder verhaal, dat met de Tweede Wereldoorlog te maken heeft en dat wij u, met het oog op de herdenkingen in de meimaand niet willen onthouden.

Sjoerd Nieuwland

Wie is Sjoerd Nieuwland? Hij was lid van de Binnenlandse Strijdkrachten in Moerkapelle en verleende in die hoedanigheid ook belangrijke diensten voor de BS-groep Zoetermeer/Benthuizen.¹

Zo reisde hij, samen met anderen, in de hongerwinter 1944/1945 twee maal naar Groningen om met enkele vrachtwagens voedsel op te halen. Van dat eerste transport herinnert Sjoerd zich dat het voor een deel werd afgeleverd bij een ziekenhuis in Delft en voor een deel bij een ziekenhuis in Gouda. Verder heeft hij enige malen voedsel gebracht naar het jachthuis aan de Rotte te Zevenhuizen, waar de leiding van de Zoetermeerse groep zich schuilhield, omdat zij gezocht werden door de Duitsers. Zodoende raakte hij ook in contact met de heer Willem Olivier.

Sjoerd Nieuwland (foto mw. D. van Herwijnen-Lammens, Voorschoten)

Willem Olivier

Nu we wat meer weten over Sjoerd Nieuwland, een korte toelichting op de eigenlijke hoofdpersoon, de heer Willem Olivier. Ook hij was actief bij de Binnenlandse Strijdkrachten en als inwoner van Zoetermeer, was hij ingedeeld bij de groep Zoetermeer/Benthuizen. Van hem is onder andere bekend, Sjoerd doelt daar in zijn verhaal ook op, dat hij de Amerikaanse vliegenier John McCormick op de fiets heeft opgehaald bij de familie Dogterom aan de Zegwaartseweg. Eerst heeft hij John in burgerkleden gestoken en daarna heeft hij hem op de fiets naar een onderduikadres in de Molenstraat gebracht. De dag daarna is de piloot, ook weer door Olivier en ook weer op de fiets naar het jachthuis in Zevenhuizen gebracht. Een en ander is uitvoerig beschreven in het door het Historisch Genootschap uitgebrachte boekje *Missing in Action*. Willem heeft tientallen malen koeriersdiensten verleend tussen het hoofdkwartier van de BS in Delft en de commandant van de verzetsgroep Zoetermeer, de heer

Kentgens, in het jachthuis in Zevenhuizen. Bij zijn overlijden in 2003 hebben de kinderen van Olivier hun vader op de rouwkaart getypeerd. Bovenaan de kaart stond: "Heb ik dat verhaal wel eens verteld van ... "? Nou even kort dan". Uit ervaring wisten we, dat je dan beter even een stoel erbij kon pakken! Sjoerd en Willem werden in de zomer van 1945 bij het opheffen van de BS ontslagen uit de militaire dienst. Dat betekende dat zij al hun uitrustingsstukken moesten inleveren. Willem heeft dat voor een deel gedaan, maar heeft ook nog iets achtergehouden. Uit een kopie van zijn persoonsbewijs blijkt dat Willem in die tijd woonde in de Dorpsstraat 102. We weten ook dat hij in 1947 naar Den Haag is verhuisd en dat hij ten tijde van zijn overlijden in Lisse woonde. Dat betekent, dat hetgeen hij achtergehouden had, aanvankelijk in het pand in de Dorpsstraat was verborgen en later enige malen is meeverhuisd.

Om te weten wat dat dan wel was, nu het verhaal van Sjoerd.

'In de oorlogsjaren 1940-1945 kwam ik door het verzetswerk in contact met Willem Olivier. Willem woonde tijdens de oorlog in Zoetermeer en steunde in belangrijke mate de Binnenlandse Strijdkrachten te Zoetermeer. Willem heeft daarbij veel risico's gelopen, onder andere met het vervoeren van wapens en door hulpverlening bij het onderbrengen van geallieerde piloten, afkomstig uit neergehaalde bommenwerpers. De Verzetsgroep Zoetermeer stond onder leiding van de heren Joop Kentgens en Piet van Driel, de verloofde van mijn zuster Bep. (Piet van Driel was plv. commandant geworden, nadat Jacob Leendert van Rij was gesneuveld op 29 april 1945 red.). Alhoewel ik zelf was aangesloten bij de B. S. te Moerkapelle, voerde ik op verzoek van Piet van Driel ook opdrachten uit ten behoeve van de B.S. te Zoetermeer.

Na de Duitse capitulatie moesten de bij het verzet aanwezige wapens worden afgegeven. De B.S. te Zoetermeer beschikte eveneens over door de geallieerden gedropte wapens, die derhalve ook moesten worden ingeleverd.

Na de oorlog zijn Willem en ik elkaar een periode uit het oog verloren, doch later is het contact toch weer tot stand gekomen, hij woonde toen in Lisse. Willem vertelde mij, dat hij in 1945 enkele wapens had achtergehouden en in zijn woning verborgen. Hij had dat gedaan zei hij, om in geval van een eventuele volgende oorlog wat achter de hand te hebben. Zijn probleem was echter dat hij zich niet kon herinneren waar de wapens in zijn huis verborgen waren. Omdat hij wist dat ik beschikte over een metaaldetector, verzocht hij mij hem te helpen deze wapens terug te vinden. Gezamenlijk zijn we enkele dagen later op zoek gegaan en hebben de vermoedelijke plaatsen afgezocht. Dat was niet eenvoudig, omdat een metaaldetector ook reageert op spijkers en andere in de bouw verwerkte metalen voorwerpen. Langdurig zoeken leverde geen resultaat op, zodat wij het tenslotte moesten opgeven.

In juni 2002 ging Willem verhuizen. Daar hij het niet prettig vond zijn huis met de verborgen wapens achter te laten, belde Willem mij nogmaals op en vroeg mij of ik toch nog een keer wilde proberen de wapens op te sporen. Ik stemde er mee in en het zoeken werd hervat. Deze keer begonnen we in zijn garage. De voor de hand liggende plaats was het plafond, dat was echter niet eenvoudig, omdat de plafondplaten met stalen schroeven waren vastgezet. Dat betekende opnieuw veel reactie bij de metaaldetector. Na langdurig zoeken kwam er aan een zijkant van het plafond toch een sterk signaal bij de detector. Bovendien was de desbetreffende plafondplaat van een andere afmeting dan de overige platen. Daarom stelde ik Willem voor die plaat te verwijderen. Willem ging akkoord en samen begonnen wij aan de klus. Met veel moeite lukte het uiteindelijk de plaat te verwijderen. Met behulp van een zaklamp keek ik boven het plafond en zag alleen wat isolatiemateriaal. Toen ik echter met mijn hand boven het plafond ging, voelde ik een stuk hout, de vorm was gelijk aan het model van een geweercolf. Stomverbaasd riep ik "Willem het is raak".

Overtuig uw relaties met professioneel beeld: zakelijk portret, werkproces, natuur, producten en vastgoed. Eigen luchtfotografie-vergunning.

energie in beeld
ardito

Meer weten? Kijk op www.ardito.nl
Ardito Fotografie - 079-3436003
info@ardito.nl

Willem Olivier (2^e van rechts) bij de opening van de tentoonstelling "Over de oorlog gesproken" in 1990. Links Cor van Wieringen, Arend van Noort en Rien Slootmaker, rechts Piet Lengkeek.

Willem kon het niet geloven, ik trok het geweer er uit en toen hij het geweer zag, was hij evenals ikzelf in alle staten. 'Het kan niet waar zijn, het kan niet waar zijn', riep Willem, 'dit is een droom'. Wij gingen verder en er kwam een stengun te voorschijn, even later nog een stengun en tenslotte ook een revolver. Sprakeloos keken wij elkaar aan, de klus was geklaard. Nadat we wat tot rust gekomen waren, besloten wij dat ik de zaak verder zou afhandelen bij de politie. De wapens werden in mijn auto geladen waarna ik naar Voorschoten ben gereden, waar ik rechtstreeks naar het politiebureau ben gegaan om de wapens in te leveren en zo mogelijk te legaliseren. Op het bureau aldaar heb ik alles uitgelegd zonder Willems naam te noemen. De politie accepteerde mijn verhaal en deed niet moeilijk. Er werd een inleveringsbewijs gemaakt en een ontvangstbewijs toegezegd. Tevreden met de wetenschap dat Willem weer rustig kon slapen, ben ik naar huis gegaan. Het was ook voor mij toch een spannend gebeuren, maar wel met goede afloop'.

Tot zover het verhaal van Sjoerd Nieuwland en tenslotte:

Sjoerd heeft dit verhaal opgeschreven op 14 juni 2002, de dag nadat hij de vondst had gedaan. Zijn metaaldetector had een beslissende rol gespeeld bij het oplossen van een groot probleem, dat Willem Olivier had gekregen. We hebben ook een kopie van het "Ontvangstbewijs t.b.v. Vinder" van Sjoerd meegekregen en daarin staan de vondsten stuk voor stuk beschreven, het geweer, de revolver en de twee stenguns. Op 10 juli 2003 is Willem Olivier overleden. Hij werd begraven op de Algemene Begraafplaats aan de Binnenweg te Zoetermeer. Hij rust nu in de plaats waar hij zoveel heeft beleefd.

¹ BS stond voor Binnenlandse Strijdkrachten. Volledig waren het Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten. De BS werd in 1944 in Engeland opgericht door de Nederlandse regering in ballingschap.

Historische informatieborden

Jan van der Velde, Commissie Historisch Erfgoed

Oud Soetermeer plaatste enkele jaren geleden in samenwerking met de gemeente Zoetermeer twee informatieborden over de geschiedenis van de Dorpsstraat. Op initiatief van de VVD-fractie verzocht de gemeenteraad in november 2008 het college van burgemeester en wethouders een tiental borden te laten maken over de geschiedenis van Zoetermeer en aan te laten brengen op met die geschiedenis samenhangende plekken. Na een wat aarzelend begin, zijn er inmiddels zes borden onthuld als resultaat van een nauwe samenwerking tussen de gemeente en onze vereniging. De heren Grootveld, Tousain en Vermeulen verzorgden voor alle borden de tekst, illustraties en vormgeving.

Kruispunt van waterwegen

Het eerste bord werd in 2009 onthuld aan de Sloopweg, vlak bij het gemaal Palenstein en geeft informatie over het 'Kruispunt van Waterwegen'. Ter plaatse grenzen vier (voormalige) gemeenten en vier polders aan elkaar. Tot zo'n vijftig jaar geleden voeren hier nog schepen met goederen richting Leiden en de Vliet. Hier ligt ook de Elleboogsewetering waar doorheen Zoetermeer-Zegwaard al 800 jaar zijn overtollige water afvoert.

Het bord over de waterwegen aan de Sloopweg bij de Noord Aa (foto Ronald Grootveld)

Remonstrantse Kerk

Eind 2010 kwam de samenwerking verder op stoom door de onthulling van een bord over de aanwezigheid gedurende 400 jaar van de Remonstrantse Geloofsgemeenschap in Zoetermeer. Informatie hierover is te lezen op een bord aangebracht in de Dorpsstraat bij nr. 86, op het hekwerk tussen een modezaak en een drogist. Hier stond vanaf 1635 de Remonstrantse kerk. Rond 1690 was de Remonstrantse gemeente in Zoetermeer-Zegwaard zelfs de grootste van alle plattelandsgemeenten.

De Landscheiding

In de lente van 2011 volgde een informatiebord over de Landscheiding aan het hek van de kort daarvoor geopende Stadsboerderij de Weidemolen in Oosterheem (Burgemeester Middelberglaan 2). In onze regio wordt de afwatering al eeuwen geregeld door de waterschappen Rijnland, Schieland en Delfland. Omdat deze allemaal hun eigen waterstanden aanhielden, moesten de waterhuishoudingen strikt gescheiden blijven. Hiervoor is men al vanaf de twaalfde eeuw begonnen met het aanleggen van een stelsel van aaneensluitende dijken: De Landscheiding.

In de dertiende eeuw was al sprake van een landscheiding die vanaf de kust via Leidschendam het binnenland inliep. Met de ontginning van het moerassige veenlandschap werd de Landscheiding verder uitgebreid richting de Gouwe bij Waddinxveen. Voor een deel werden al bestaande dijken gebruikt zoals de Brede Akker tussen Rokkeveen en Berkel. Andere middeleeuwse dijken, zoals de Oostkade in Oosterheem, sloten weer aan op de Landscheiding. Eeuwenlang mochten deze dijken niet worden aangetast: vaste hoogte en breedte, geen veenafgravingen in de buurt en vee werd zo veel mogelijk van de kade geweerd om beschadiging te voorkomen. Omdat de Landscheiding niet mocht worden onderbroken, leverde dat hier en daar problemen op voor de scheepvaart. De Hildam, in het uiterste noordoosten van Zoetermeer, vlakbij de Stadsboerderij vormde zo'n obstakel.

Koepelwoningen

Kort daarop volgde op de hoek Westergo - Gaasterland in Meerzicht de onthulling van een informatiebord over een pril stukje Zoetermeerse geschiedenis. In 1969 ontwierp Benno Stegeman een woonbuurt die qua structuur aansloot bij de omliggende bebouwing, maar daar in architectuur geheel van afweek. Hij creëerde blokvormige woningen van twee of drie lagen, uitgevoerd in een gladde witte kalkzandsteen, waarbij de trappenhuizen worden afgedekt door fel-oranje lichtkoepels. Een vergelijkbaar type woning van hem is ook te vinden in de Kreekenbuurt in Zwolle maar daar zijn de koepels groen. De Zoetermeerse koepelbuurt wordt ook wel liefkozend Klein Jeruzalem genoemd. De 99 koepelwoningen en 17 zogenaamde tentdakwoningen zijn gebouwd tussen 1972 en

1974 door het Bouwbureau voor Bedrijven en Instellingen (BBI) te Delft. Straten in traditionele zin ontbreken in deze buurt. De woningen zijn in groepjes van drie of meer met verspringingen aan elkaar geschakeld en opgenomen in een hofjesstructuur, waarbij openbaar en privé terrein in elkaar overlopen. Ze staan rond binnenpleintjes en hebben in oorsprong open tuinen. De koepelbuurt is een beschermd stadsgezicht.

Ontginningen

In de Maand van de Geschiedenis 2011 volgde de onthulling van het informatiebord over 'Ontginningen', op de hoek van het Kangoeroepad en de Zegwaartseweg. Vanaf ongeveer 1100 werden vanuit de Zegwaartse- en Rokkeveenseweg sloten in oostelijke richting gegraven en de grond geschikt gemaakt voor bewoning en akkerbouw. In de 13de eeuw ontstond tussen de verschillende ontginningen een kern van huizen met een kerk langs de huidige Dorpsstraat. Door de ontwatering klonk de veengrond in en werd minder geschikt voor landbouw maar des te meer voor turfsteken. Door de opkomst van onder meer de bierindustrie en de lakennijverheid in de omliggende steden kwam er vraag naar energie. Die lag er voldoende in de vorm van gedroogd veen, ofwel turf. De introductie van de baggerbeugel betekende dat de turfstekers nu

ook onder de waterspiegel het veen konden wegschrapen. Jaarlijks gingen honderdduizenden tonnen turf van hier naar plaatsen als Gouda, Rotterdam, Delft, Den Haag en Leiden. Rond 1650 waren dat wel 500.000 tonnen van elk ongeveer 200 turven. Het landschap veranderde langzaam in een grote water-vlakte met smalle stroken land waarop de turf te drogen werd gelegd. Alleen wegen als de Zegwaartseweg, Den Hoorn, Schinkel, Dorpsstraat en Voorweg staken nog boven het water uit. Tot het moment dat de plassen werden droog-gemalen en de polders ontstonden die we nu kennen.

De Schuilkerk

Als laatste in de reeks werd op 25 maart j.l. een bord onthuld over de Schuilkerk aan het fietspad langs de Amerikaweg, vlakbij Intratuin. Bij het Ontzet van Leiden in 1574 plunderden de geuzen de Oude Kerk en de pastorie, de woning van de gevluchte pastoor. De kerk ging over in handen van de nog enig toegestane religie, de gereformeerde. Mensen mochten wel anders blijven denken en geloven, een vrij unieke situatie in Europa, maar dat niet openlijk uiten.

Enkele van de opgravers van destijds bij het bord over de schuilkerk: Marco Mosselman, Patrick van Domburg, Bouke Tuinstra, Lowie van Zweth en Ronald Grootveld.
(foto Aat Hoogland)

Zo ontstond een situatie van gedogen. Andersgelovigen als katholieken en re-monstranten mochten samenkomen, maar dan in gebouwen die er van buiten niet als kerk uitzagen.

Eerst kwamen de katholieken in huizen bij elkaar en vierden de eucharistie samen met in het geheim rondreizende priesters. Pas in 1639 kreeg deze omgeving een vaste priester, Martinus van der Velde, die in Zoetermeer ruimte vond bij mensen aan de Voorweg. In 1685 werd Amandus van Nispen pastoor van Wilsveen, Zoetermeer, Zegwaard en Benthuizen. Hij woonde bij de familie Crooneveen aan de Voorweg, die haar achterhuis als kerk inrichtte. Van buiten zag het er uit als een gewone schuur. Het echtpaar Crooneveen liet in het gebouw na aan de katholieke gemeenschap.

Door de jaren heen moest de schuilkerk of schuurkerk worden uitgebreid, maar deze diende wel het aanzicht van een schuur te houden. Het werd steeds drukker en regelmatig moest een deel van de gelovigen de mis buiten op het erf volgen. De kerkgemeenschap verhuisde in 1819 naar de Dorpsstraat en de schuurkerk werd afgebroken. De klok van de kerk hangt bij kerk De Doortocht.

De komende tijd zullen er nog informatieborden over de Zoetermeerlijn, de Meerpolder en de Reguliersdam worden geplaatst.

Mocht u in de regio Zoetermeer een wandel- of fietstocht ondernemen, dan komt u op historische plekken indien u een route volgt waarin een of meer informatieborden zijn opgenomen. U wordt van harte uitgenodigd dan op de borden een blik te werpen.

De beschieting van de Jolly Duck

Maarten Havinga

Inleiding

De Jolly Duck was de Amerikaanse bommenwerper die op 22 februari 1945 een noodlanding moest maken in de Geerpolder van Zoeterwoude, nadat het vliegtuig eerst Zoetermeerse bodem had geraakt. Boordschutter John McCormick wist uit handen van de Duitsers te blijven maar vond eind april de dood bij een gevecht rondom het jachthuis bij de Rotte.

Het verhaal van de B-24 bommenwerper is destijds beschreven in het door het Historisch Genootschap uitgeven boekje "Missing In Action" (2005). Na het verschijnen van dit boekje is er nog meer historisch- en veldonderzoek gedaan en verder werd veel informatie verkregen via Internet. De resultaten hiervan zijn opgenomen in het artikel "Speurtocht naar de Jolly Duck en John McCormick" in aflevering 3 van 't Seghen Waert van 2006. En nog steeds duikt er informatie op. In het archief van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer bevindt zich een luchtfoto, een vrij onduidelijke foto van vlak na de crash en twee foto's uit de archieven van de Royal Air Force (RAF) die de Jolly Duck wel scherp laten zien. Verder was er vooralsnog geen fotomateriaal.

De Jolly Duck tijdens de beschieting
– het toestel staat in brand.
(fotobewerking Ed Stevenhagen)

Beschieting na de noodlanding

Over de beschieting door de geallieerden om de nagenoeg onbeschadigde bommenwerper te vernietigen, weten we niet veel meer dan dat jachtvliegtuigen van het type Spitfire (driftkop) de Jolly Duck finaal kapot geschoten hebben. We konden tot nu toe alleen maar uitgaan van ooggetuigenverslagen.

Tot 1 februari 2011. Weer was ik bezig met informatie zoeken over de Jolly Duck en tot mijn grote vreugde en verbazing kwam ik een vrij duidelijke foto tegen waarbij de Jolly Duck vanaf de linkerachterzijde van bovenaf is gefotografeerd. Maar het wordt nog vele malen mooier. Deze foto is eigenlijk een zogenaamd "snapshot" van een 16mm filmpje, oftewel er moesten dus wel de-

Geheel links Flying Officer E.A. Emmerson, Engeland mei 1945 (foto Sport & General Press Agency Ltd, coll. Australian War Memorial)

gelijk meer beelden en zelfs filmbeelden bestaan. Het enthousiasme groeide met de minuut en na wat e-mail verkeer met de maker van het snapshot Bob Levens en via het Imperial War Museum ben ik in het bezit gekomen van twee filmpjes met de beelden van de Jolly Duck, opgenomen op maandag 26 februari 1945. Het zijn niet zomaar twee filmpjes, maar de zogenaamde Onboard Gun Camera filmpjes. Iedere keer als de piloot de trekker overhaalde ging direct tijdens het vuren een 16mm camera meelopen die alles opnam.

De Spitfires

Eerdere beschrijvingen en artikelen spreken over drie Spitfires van het 542e Squadron die de bommenwerper hebben beschoten. Er is een luchtfoto die inderdaad gemaakt is door een Spitfire van het 542e Squadron, maar die was alleen en had als missie: luchtfoto's maken van de bommenwerper. Deze toestellen waren niet bewapend en hadden alleen camera's aan boord. De daadwerkelijke beschieting is uitgevoerd door het 453e Squadron, dat was gestationeerd bij het RAF Station Drem, vlakbij Edinburgh Schotland. Hoewel de toestellen bij de RAF opereerden, was het 453e Squadron een Australisch Squadron van de RAAF (Royal Australian Air Force). Door de ontdekte videofilmpjes is nu bewezen dat niet drie, maar twee Spitfires de Liberator B-24 verwoest hebben. Allebei de toestellen waren van het type Spitfire LF MK XVI en deze werden van november 1944 tot juni 1945 door de RAAF ingezet. Dit type was zwaar bewapend met twee boordkanonnen 20 mm Hispano 2 met 120 patronen per kanon en twee machinegeweren .50 (punt 50) kaliber Browning met ieder 250 patronen. Het vermoeden bestaat dat er in dit geval geschoten is met de 20 mm Hispano kanonnen.

Flight Lieutenant R.G. Clemesha (links) op de basis in Schotland, 1942 (coll. Australian War Memorial)

De piloten

Over de piloten van de Spitfires was vrij weinig bekend, maar na intensief speurwerk is er toch de nodige informatie naar boven gekomen. Beide piloten waren van Australische komaf. Mede dankzij de filmbeelden weten we ook wie deze piloten waren. De ene was Flt/Lt (Flight Lieutenant) R.G. Clemesha uit Vacluse, New South Wales en F/O (Flying Officer) E.A. Emmerson uit Toowoomba, Queensland.

Waarschijnlijk hebben beide jonge piloten nooit geweten, dat er bij de beschieting van de Jolly Duck vier onschuldige burgers en een tot nog toe onbekende Duitse soldaat zijn omgekomen. Het is tot op heden ook niet bekend of de piloten nog in leven zijn.

De filmbeelden

De filmbeelden geven bij nader onderzoek heel wat geheimen prijs. Omdat de Liberator nog voor circa 90% in tact was, is opdracht gegeven de bommenwerper te vernietigen. Dit was een verplichte procedure, mocht een geallieerd toestel zich in goede staat bevinden. Op 26 februari 1945 zijn de twee Spitfires opgestegen vanaf RAF station Drem, in Schotland met als opdracht het vernietigen van een Liberator B-24. In ooggetuigenverslagen wordt meerdere malen gesproken over de bewuste beschieting. Behalve dat beweerd werd dat er drie in plaats van twee Spitfires de aanval uitvoerden werd ook gezegd dat de toestellen elk drie keer een beschieting hebben uitgevoerd. Bij het onderzoeken van de beelden is nu gebleken dat beide toestellen dit vijf keer hebben gedaan. In totaal is er dus 10 keer geschoten. Zoals eerder gezegd gaat op hetzelfde moment dat de piloot gaat schieten, de camera meelopen en zodoende kan er

MONDIAL MOUVERS

VERHUISBEDRIJF HENNEKEN BV

HENNEKEN BV **Professionele verhuizers van huis uit.**

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

letterlijk geteld worden hoe vaak er gevraagd is. De eerste beelden zijn van Emmerson en vrij wazig, maar er is wel duidelijk te zien dat de bommenwerper zwaar onder vuur genomen wordt. Emmerson richtte zich vooral op de voorzijde/cockpit van de B-24, maar bleef vrij hoog met de aanval. Een voorzichtige schatting duidt op een hoogte van 45-50 meter. Bij sommige frames van het filmpje zijn duidelijk de inslagen van de kogels te zien, zowel in de grond achter het toestel als op het toestel zelf. Het filmpje van Emmerson gaat in een rap tempo en duurt in totaal ongeveer zeven seconden. De beschietingen zijn namelijk achter elkaar geplakt. Het filmpje van Clemesha daarentegen duurt een seconde of elf en is van een geweldige kwaliteit, zeker voor een filmpje dat al zevenenzestig jaar oud is. Clemesha concentreerde zich meer op het midden en achterdeel van het toestel en scheert werkelijk op enkele meters hoogte boven de B-24. Doordat hij zo dichtbij kwam hebben we er een paar mooie snapshots van kunnen maken. Op de meer wazige beelden van Emmerson is niet goed te zien of de B-24 ook daadwerkelijk in brand heeft gestaan. Op de scherpere beelden van Clemesha daarentegen is goed het dikke rookspoor te zien. Ed Stevenhagen van onze vereniging heeft de afdruk nog scherper kunnen maken en nu is duidelijk te zien, hoewel het donkere zwart-wit beelden zijn, dat de B-24 in brand staat. Dankzij internet is ook het weerbericht van die dag achterhaald, en de windrichting van WZW klopt ook met de kant waar de dikke zwarte rookpluim heentrekt.

Bij het veldonderzoek in 2005 zijn ook onderdelen gevonden die gesmolten zijn ter hoogte waar de cockpit over het slootje hing. Mede door de hitte van de brand is er ook nog aanwezige munitie van de B-24 afgegaan. Waar de cockpit gelegen heeft, zijn er 3 .50 (3 punt 50) patronen gevonden. Eén ervan was nog compleet en de andere twee waren afgegaan. De slaghoedjes waren eruit geschoten, waardoor beide hulzen ook krom gesmolten zijn. Dit zou er op kunnen wijzen dat de patronen door de hitte zijn afgegaan. Er komt een nieuw kleinschalig veldonderzoek, waarin geprobeerd wordt om daar meer uitsluitsel over te vinden. Door de filmpjes weten we ook de precieze aanvalsroute van de Spitfires en we hopen ook op die manier uit te kunnen zoeken welke munitie de twee Spitfires gebruikten.

Voor meer informatie of vragen, kunt u altijd mailen met info@oudsoetermeer.nl

MKZ

Voor bedrijven
en
particulieren

metaal bewerking

*MKZ Metaalbewerking B.V.
Industrieweg 21
2712 LA ZOETERMEER*

*Snijden, ponsen, zetten, lassen, draaien, frezen
Voor meer informatie www.mkz-metaalbewerking.nl*

TEL. 079-3416341

Sprekend Verleden: In gesprek met Gerrit van Doornen over Hardglas

C.J. de Graaf - Van der Harst en M.C.J. Moers – De Vree

De heer Gerrit van Doornen is nauw betrokken geweest bij Pieterman-Hardglas, een bedrijf dat tot 2002 in Zoetermeer actief was. Het lag dan ook voor de hand om Gerrit te laten toelichten wat het Zoetermeerse bedrijf heeft betekend.

Alles van glas en Hardglas wordt geboren

‘Ik wil beginnen met te vertellen hoe het komt dat er een glasbedrijf in Zoetermeer is gekomen. De heer Huug Brinkers (H.C. Brinkers, 1891 -1956) was directeur van de Brinkers’ Fabrieken. Na de oorlog wilde hij een nieuwe boterompakkerij hebben aan de Vlamingstraat. Hij wilde een ruimte hebben die erg hygiënisch was. Hij wilde de hele ruimte met glas bekleed hebben. Dat kon, de vloer van glas, het plafond van glas, er zat zelfs een glazen trap in. Dat glas kwam van Pieterman Schiedam en alles werd ook door Pieterman uitgevoerd. Huug Brinkers was daar beretrots op en vond het schitterend dat hij dat bedacht had en dat Pieterman dat kon maken. Hij maakte een praatje met de uitvoerder van Pieterman en zei: “wat heb jij een mooi beroep, een mooi bedrijf zeker hè?” “Ja, was het antwoord, maar het gaat helemaal verkeerd met het bedrijf, het ziet er naar uit dat het binnenkort failliet gaat”. Huug zei: “ik ga wel eens met je baas praten”.

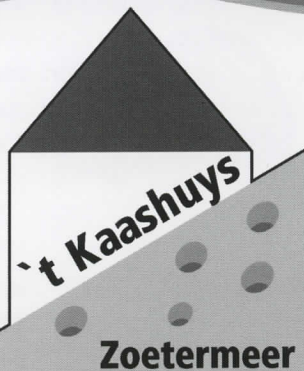
Samen met mijn vader, die procuratiehouder was bij Brinkers, zijn ze toen met de oude Pieterman wezen praten. En daar kwam uiteindelijk uit dat Brinkers er wat geld in zou steken en zou proberen om Pieterman overeind te houden. En dat is gebeurd. Er zat een nieuwe generatie “Pietermannen” aan te komen en die wilden wel uitbreiden en in die tijd was het nieuw om van gewoon glas hardglas te maken. Onder andere voor autoruiten. Daar zagen ze wel brood in en toen hebben ze het plan gemaakt en hebben ze bij Pieterman een technische man over laten komen van een bedrijf dat al in hardglas deed. Hij moest hier een nieuwe zaak op gaan zetten.

Toen zei Brinkers: “ik heb daar wel ruimte voor” en dat is toen gestart in de oude fabriek van Zelandia midden in de Dorpsstraat. Dat was een melkfabriek en die had Brinkers opgekocht. Er was ruimte over en daar is toen Hardglas gevestigd. Arie de Groot, de technische man, was een oude zeeman en nog wat, maar hij was wel slim en die heeft een ontwerp gemaakt voor een oven en die zijn ze toen gaan bouwen’.

't Kaashuys, voor al uw...

- Boerenkaasspecialiteiten
- Hollandse en buitenlandse kaasspecialiteiten
- Diverse salades en paté's
- Vers gebrande noten
- Zuidvruchten

Oók het adres
voor een leuk
kaas-kadootje!

Dorpsstraat 103 - (079) 316 76 16

Openingstijden: Di t/m do 8:30-18:00 uur, vrij 8:30-20:00 uur, za 8:30-17:00 uur. Maandag gesloten.

Het gezelligste eetcafé van het Stadshart!

7 dagen per week geopend voor lunch en diner.
Maar ook om te genieten van
een goed glas wijn of bier.

Bijvoorbeeld voor of na
een bezoek aan theater of bioscoop

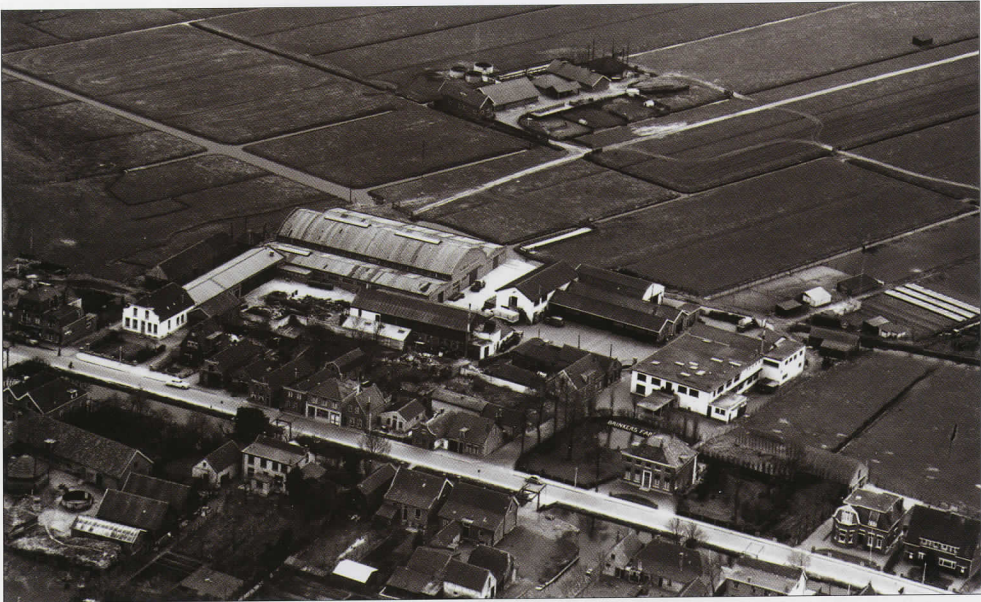
Oostwaarts 4
Stadshart Zoetermeer
079- 346 31 41

www.theoldpal.nl
info@theoldpal.nl

Waar je oude vrienden hebt en nieuwe vrienden maakt!

De ovens

Een oven ontwerpen is één, maar deze te ontwikkelen tot een bruikbaar onderdeel voor een hardglasfabriek is een ander verhaal. De ovens werden ontwikkeld bij Brinkers in eigen beheer. Uit een eerder interview met de heer A.P.(Janus) Rademaker hebben wij enige bijzonderheden daarover aangehaald¹. De vader van Janus had een smederij, maar op een gegeven moment was er voor Janus geen werk: “Toen heb ik gezegd, dat ik wel wat anders ging doen. Ik heb nog bij diverse bazen gewerkt en uiteindelijk ben ik bij Brinkers terechtgekomen. Bij de PDF, de Precisische Draaibanken Fabriek. In eerste instantie heb ik de ovens voor Hardglas op helpen zetten. Daar heb ik allemaal laswerk voor gedaan. Maar die ovens hadden machines nodig om dat glas te harden. En die ovens moesten lucht hebben. Daarvoor zijn we aan het experimenteren geweest met vliegtuigmotoren! Nou jongens, dat is met geen pen te beschrijven!”

De Vlamingstraat met rechts Brinkers' Fabrieken en achteraan boerderij Bijdorp rond 1960. Achter de witte boerderij links is de grote hal van Hardglas te zien (Foto KLM Aerocarto N.V.)

Wie was Arie de Groot en wat is Hardglas?

‘Eerder werkte Arie bij “Veilig Glas” in Amsterdam en daarna is hij door Pieterman aangenomen. Hij kwam dus uit de “glaswereld”. Pieterman had oorspronkelijk een glashandel. Een glashandel wil zeggen, je koopt glas bij een glasfabriek en je verkoopt dat, maar men wilde hardglas gaan maken om te verkopen aan andere glashandelaren. Toen hebben ze besloten om de fabriek die ze

gingen oprichten Hardglas te noemen. Dat was een hele slimme zet, je maakt hardglas en je noemt het Hardglas. Dat werd een begrip op de markt en dat moest dan officieel niet van Pieterman zijn. Het was een aparte BV en Huug Brinkers was toen, blijkens de inschrijving bij de Kamer van Koophandel, officieel directeur van Hardglas. Hij was de man die financieel de oprichting van Hardglas mogelijk had gemaakt. Arie de Groot was de technische man en Huug had Wout van der Lee op kantoor geplaatst. En zo zijn ze in 1947 in Zoetermeer begonnen om daar het eerste hardglas te maken'. Het kantoor was gevestigd in het oude raadhuis van Zegwaart.

Het procédé

'Het glas werd in die tijd betrokken van Belgische glasfabrieken, waar ze ruiten maakten in allerlei diktes, maar allemaal in een bepaalde breedte. Daar gingen wij mee aan het werk. Hard-

glas was dus een redelijk goede afnemer van die glasfabrieken. Later werd er een echte glasfabriek opgericht in Tiel. Daar werd glas gefabriceerd volgens een nieuw procédé: je verwarmt de ruit tot 680 graden, dan koel je hem heel snel af en na afkoeling krimpt de oppervlakte van het glas. Het krimpt als het ware naar binnen, terwijl het binnen nog zacht is en dan worden daar spanningen in opgewekt en dat zijn, om het even technisch te zeggen, drukspanningen aan de oppervlakte.

Een ruit gaat pas kapot als de drukspanningen in de oppervlakte vervangen worden door trekspanningen, want de ruit breekt alleen als je hem kapot trekt. Hardglas is circa zes maal sterker dan gewone ruiten. Als hardglas toch breekt valt het uiteen in heel kleine korrels. Dus is het veilig. Er was één probleem met hardglas: je kon er geen gaatje meer in boren, je kon er wel iets aan plakken maar je kon er niets aan doen. Als je probeerde er een gaatje in te boren, klapte die in één keer uit elkaar, in kleine stukjes. Dat was het vervelende van hardglas. Je moest eerst alle gaatjes erin boren en dan kon je pas verder.

Personeel van Hardglas rond 1960 (coll. J. de Jong)

Kort na de oorlog waren carrosseriefabrieken afnemers van hardglas. De cabines van vrachtauto's werden nog niet in de fabriek gemaakt. Die werden als chassis, motor, wielen en bodem geleverd en in carrosseriefabrieken werden de cabines erop gebouwd, zoals Lamboo, aan de Berkelseweg dat deed. De auto-industrie was toen in opkomst.

Ik zat toen nog op de H.B.S. in Den Haag en bij de scheikundeles kwam het onderwerp glas aan de orde. Ik wist dat er hier een hardglasfabriek was en ik stelde de scheikundelerares de vraag: "hoe komt het nou dat, als ze glas maken

Het eerste onderkomen van Hardglas bij Brinkers in de Dorpsstraat, rond 1952.

ze het niet gelijk heel hard afkoelen dat het allemaal sterker wordt, zodat al de ruiten niet meer kunnen breken? In Zoetermeer staat een fabriek die glas hard maakt". "Oh, wat is dat?" Dus ik heb op mijn fiets een paar glasplaten meegenomen naar school. Zo'n strook glas bond ik op mijn fiets en nam hem mee. Dan werden er een paar blokken neergelegd, het glas erop en dan er op staan. Dat was mijn eerste kennismaking met hardglas' .

Een baan bij Pieterman

‘Ik kwam in 1953 uit militaire dienst. En toen zei mijn vader: “joh, bij Pieterman hebben ze best een baantje voor je. Ik zal Piet Scheer wel eens vragen of hij wat weet”. Piet Scheer was de schoonzoon van Huug Brinkers, hij was getrouwd met Rie Brinkers en Piet was een broer van Ineke Scheer, die later getrouwd is met dokter Begemann. Huug Brinkers had Piet bij Pieterman in Schiedam geplaatst om orde op zaken te stellen. Pieterman had toen al verschillende activiteiten. Nou dat ging door en ik kon daar wel gaan werken. Ik ben toen gaan werken in Den Haag bij een onderdeel van Pieterman. Dat was een bedrijfje in laboratoriumapparatuur en thermometers. Dat was een leuke afdeling aan de Prinsegracht. Daar heb ik een goed jaar gewerkt, denk ik. Ik had alleen maar H.B.S. Vroeger had je geen vakopleiding, je moest het in de praktijk leren.

Toen kwam het moment dat Hardglas weg moest uit de Dorpsstraat, want Brinkers had daar andere plannen mee. Brinkers had aan de Vlamingstraat nog zo’n landje waar wat schapen liepen en Huug dacht: ”daar kan ik wel een fabriekje of een loods bouwen”. Hij wist nog niet wat hij er mee moest doen, maar hij zag in principe al wat expansiemogelijkheden. Bij Overdevest had hij spanten gekocht die hij daar zag liggen. Ze waren gedeeltelijk van een oude hangar en gedeeltelijk van het oude station hier in Zoetermeer. Toen ze een-

Sloop van het N.S. station Zoetermeer (Oost) in 1952. Op de ladders v.l.n.r. Leen Loef (boven), Ab Muilwijk (onder), Jan Lengkeek, diens kleinzoon Harry Lengkeek en Leen Lengkeek. Onderaan Bram Luit.

maal aan het bouwen waren zei Brinkers: “daar kan Hardglas wel in”. Het was een enorme ruimte die Hardglas daar voor in de plaats kreeg en dat was erg interessant, want toen kon Hardglas gaan uitbreiden’.

Uitbreiding van Hardglas

‘Door die uitbreiding moest er wat personeel bij komen. Arie de Groot, die toen bedrijfsleider was bij Hardglas moest assistentie krijgen. Ik werkte toen bij Pieterman in Den Haag en ik woonde in Zoetermeer en toen vroeg Piet Scheer “is dat iets voor jou?” En zo ben ik dan in 1953 of 1954 overgeplaatst naar Zoetermeer en ben ik in de fabriek bij Hardglas gaan werken als assistent van Arie de Groot. Dat was net op het moment dat we van de Dorpsstraat verhuisden naar de Vlamingstraat. De vestiging aan de Vlamingstraat heb ik helpen inrichten. De eerste oven stond nog in de Dorpsstraat en de tweede al aan de Vlamingstraat. Ik ben begonnen op het kantoortje aan de Dorpsstraat, want dat hadden we aan de Vlamingstraat nog niet en toen is langzaam die zaak overgeheveld naar de Vlamingstraat. Ik was daar assistent-bedrijfsleider. Als je nou weet wat assistent-bedrijfsleider is, dat is lopen, sjouwen en organiseren, dingen regelen en dat kwam uiteindelijk neer op inrichting van een bedrijfskantoor. Ik denk dat er toen een man of twintig personeel was’.

In de hal van Hardglas zijn de spanten van het oude station duidelijk te zien. Links Joost Pieterman en rechts Arie de Groot, rond 1956 (Foto Linthout, Zoetermeer)

Verdere ontwikkeling van Hardglas

Hardglas en Gerrit ontwikkelden zich verder binnen de bedrijven van Pieterman. Hardglas werd "Pieterman Hardglas" en Gerrit van Doornen kreeg een functie in de directie van Pieterman en ging als arbeidsanalist ook werken in Schiedam, toen nog de hoofdvestiging.

In Zoetermeer werd het bedrijf uitgebreid met een nieuwe hal met een groot glasmagazijn en kantoren. Het glas kwam uit Tiel in heel grote afmetingen van zes bij drie meter. Pieterman specialiseerde zich steeds meer in de levering van dikke scheepsramen, hardglas deuren en hardglas ruiten voor bakovens en andere glasproducten voor technische toepassingen. Glas in bakovens nam een grote vlucht en Pieterman ging de productie daarvan overplaatsen naar hun fabriek in Oosterwolde, waar een nieuwe hardglasoven werd geplaatst. De wens van de grote glasproducenten werd om ook de eindproducten zelf te gaan maken. Er kwam een Joint Venture tussen Pieterman en de glasfabriek in Tiel. In Zoetermeer werd een compleet ontwerp gemaakt voor de inrichting van een hardglasfabriek in Tiel. Die fabriek is gebouwd onder de naam: HARDMAAS en Hardglas raakte een groot deel van de omzet kwijt.

Inmiddels was de fabriek in Schiedam sterk verouderd en werd de glasbewerking ingebracht in Zoetermeer. Ook ik kwam terug in mijn geboorteplaats. Er kwamen problemen in de directie van Pieterman in verband met de opvolging van de hoofddirectie. Uiteindelijk werd besloten het hele concern in delen te verkopen. Schiedam werd gesloten en Zoetermeer moest helpen af te bouwen.

Rinus Ponse polijst
geslepen glas (Foto
Cevirum, Den Haag)

Via de Glasfabriek in België werd uiteindelijk Hardglas verkocht aan een Duitse glashandelaar. Dat was in 1984 en betekende het einde van mijn loopbaan bij Hardglas. Ik heb toen een eigen bedrijfje gesticht in de film- en videobranche. De gebouwen waren privé-eigendom en werden later verkocht aan de gemeente Zoetermeer. Nog enkele jaren bleef Pieterman Hardglas onder de oude naam bestaan in Zoetermeer, gecombineerd met een glasbedrijf in Boskoop. Het bedrijf was inmiddels uitgeweken naar het industriegebied Lansinghage. In 2002 liet "België" de zaak sluiten. En dat was het einde van Hardglas Zoetermeer'

De hal

Voor de hal aan de Vlamingstraat 47, later Bijdorplan 1, inmiddels eigendom van de Gemeente Zoetermeer werd in 1995 een sloopvergunning verleend. Met de vrijkomende grond had de gemeente andere plannen. Er is heel serieus geprobeerd om de hal als historisch erfgoed te bewaren en er een functie aan te geven op het gebied van kunst, onder andere bepleit door het Historisch Genootschap Oud Soetermeer. Die pogingen zijn helaas op niets uitgelopen en de hal is in 1998 gesloopt. De spanten van het oude station zijn door de gemeente opgeslagen om te worden hergebruikt.

De grote hal van Hardglas aan de Bijdorplan in verval, vlak voor de sloop in 1998 (Foto Gert Jan Moers)

Aardewerk uit de mesthoop

Frank van Spelde

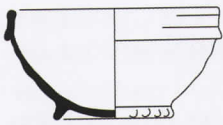
Onderzoek naar 15e-eeuws gebruiksgoed uit Zoetermeerse bodem.

Voorafgaand aan de bouw van een aantal nieuwe panden aan de Dorpsstraat 180-198, beter bekend als de oude Sparlocatie, heeft de Archeologische Werkgroep gravend onderzoek verricht om meer te weten te komen over de bewoning die zich op die plek bevond voordat de supermarkt er stond. De opgraving vond plaats in mei en juni 2004 en omvatte een oppervlakte van ongeveer 70 vierkante meter. Het meest opvallende dat werd aangetroffen in de opgravingsput was een zware houten vloer van drie lagen boomstammen. In eerste instantie werd deze bestempeld als scheepshelling, maar door het ontbreken van een verbinding met het water is hij naderhand als werkvloer van een ambachtsman geïnterpreteerd. Naast deze werkvloer uit de 16e eeuw is een aantal funderingen en een waterput aangetroffen, daterend uit de periode tussen de 17e en 19e eeuw. Bij de opgraving is tevens een grote mesthoop aangetroffen (die inmiddels was ingeklonken tot mestkuil). Deze werd bij de opgraving al aangemerkt als een stuk ouder dan de overige sporen, namelijk uit de 14e eeuw. In de kuil, tussen het mestpakket, lag een grote verscheidenheid aan afval dat ons een kijkje gunt in het dagelijks leven van de middeleeuwse Zegwaarder. Het afval bestond voornamelijk uit aardewerk en een grote hoeveelheid leer, mogelijk restanten van de productie van leren gebruiksartikelen. Het aardewerk uit de mesthoop is in de afgelopen periode onderzocht door de archeologische werkgroep. Voorwerpen zijn weer in elkaar gezet, getekend, gefotografeerd en bekeken op herkomst, datering enzovoort. De bevindingen worden in dit artikel gepresenteerd.

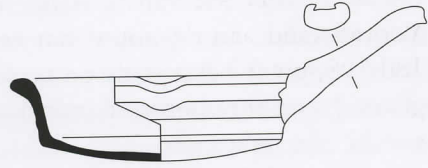
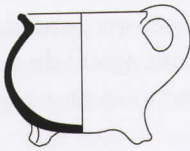
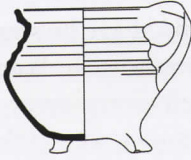
Het complex

Het volledige aantal aardewerkvondsten uit de mesthoop, dat we in de archeologie een complex noemen, bestaat uit bijna 900 fragmenten. Een deel daarvan was terug te passen tot bijna gehele voorwerpen. Dat er altijd wel een stuk mist van een gereconstrueerd voorwerp is niet verwonderlijk. Een voorwerp werd namelijk pas weggegooid als het stuk was.

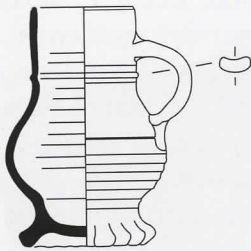
Roodbakkend aardewerk is veruit het meest gebruikte aardewerk in de periode 1300-1700 en vele verschillende voorwerpen waren uitgevoerd in dit baksel. Zo'n 90 % van het complex uit de mesthoop bestaat uit roodbakkend aardewerk. De voorwerpen zijn in tegenstelling tot steengoed, vooral gebruikt voor de bereiding en het nuttigen van etenswaren. We zien veel kookpotten, borden, schalen, kommen en bakpannen. In kleinere hoeveelheden zijn er voorwerpen die niet met eten te maken hebben zoals olielampjes, pispotten en een kan.

Tekeningen van rood aardewerk door Nelly Verhoek: Linksboven een kom en een olielampje, daar onder twee kookpotten. Rechtsonder een van de vele bakpannen.

Steengoed, dat zich onderscheidt van normaal aardewerk doordat het op een hogere temperatuur is gebakken en van andere klei is gemaakt, vormt maar een klein deel van het totale complex (minder dan 5%). De voorwerpen van steengoed uit die tijd werden voornamelijk gebruikt voor het drinken. Kannen vormen de hoofdmoot, naast een enkel fragment van een drinknapje. De gebruikte klei en baktemperatuur maakten steengoed kannen uitermate geschikt voor het bewaren en nuttigen van vloeistoffen omdat ze meer waterdicht waren dan rood aardewerk. Het steengoed dat is gevonden op de Sparlocatie is voornamelijk afkomstig uit het Duitse Aken, en een aantal fragmenten (waaronder het drinknapje) zijn te herleiden naar het eveneens in Duitsland liggende stadje Siegburg. Deze voorwerpen zijn als enige van 'ver' afkomstig. Het doorsnee rode aardewerk werd geproduceerd in Nederland, met name in de grote steden.

kannetje van steengoed (tek. Nelly Verhoek)

Slechts een klein aantal scherven is niet van roodbakkerd aardewerk of steengoed. Drie scherven behoren tot het zogenaamde kogelpotaardewerk en drie scherven zijn witbakkend. De kleine hoeveelheid van deze aardewerkbaksels vormt een indicatie voor de datering van het complex, omdat verschillende baksels in verschillende tijdsperiodes werden gebruikt.

Datering

Roodbakkend aardewerk werd zoals eerder aangegeven, over een lange periode gebruikt en alleen de rode kleur geeft ons daarom weinig houvast voor een goede datering. Gebruiks-aardewerk is echter een product dat sterk aan mode onderhevig is en een korte gebruiksduur heeft omdat het redelijk snel breekt. Vormen en versiersels veranderden gestaag door de jaren heen en doordat we te maken hebben met een complex van redelijke omvang met een aantal complete

objecten kan het redelijk nauwkeurig worden gedateerd. Ook het steengoed kent een snelle ontwikkeling gedurende de late middeleeuwen waardoor het vaak tot op enkele decennia nauwkeurig te dateren valt.

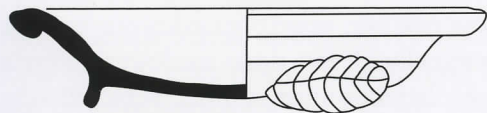
Het totale vormenspectrum van het onderzochte aardewerk uit de mesthoop van de Sparlocatie valt te dateren tussen 1425 en 1525. Slechts enkele fragmenten vallen hier voor of net er na. Dit kan veroorzaakt zijn door bijvoorbeeld opspit (bij het graven van een kuil komen oudere scherven naar boven) of omdat na het in onbruik raken van de mesthoop nog enkele fragmenten er in terecht zijn gekomen.

Opvallende objecten

Bij het onderzoek naar het aardewerk uit de mesthoop viel een aantal dingen op, zowel enkele afzonderlijke objecten als een aantal objecten bij elkaar.

Het eerste wat opviel was het grote aantal (identieke) bakpannen dat zich in het complex bevond. Zeker 25 stuks konden worden geïdentificeerd die, één uitzondering daar gelaten, allemaal van hetzelfde type waren. Uit de 15 randen waarvan een diameter van de pan herleid kon worden bleek ook een grote uniformiteit: deze lagen tussen de 18 en 26 cm met zelfs 10 stuks van 22 of 23 cm. Veel bakpanfragmenten waren in elkaar te passen tot (bijna) hele objecten met een ietwat bolle bodem, simpele verdikte rand en gedeeltelijk naar elkaar geknepen steel. Daarmee zijn ze te dateren aan het einde van de 15e eeuw.

Grote onderlinge gelijkenis

Bord van roodbakkerd aardewerk met slieglazuur versiering

hebben de borden, waarvan een groot gedeelte versierd was met slierversiering (een dunne laag anders gekleurde klei) in de vorm van een cirkel met kruis. Mogelijk hebben de gebruikers van de afvalhoop hun servies in één keer aangeschaft waarna de borden stuk voor stuk kapot gingen. Uniek zijn de borden van roodbakkerd aardewerk met sgraffito-versiering (een gele sliblaag met ingekraste

versiering). Zes fragmenten hebben deze versiering waarvan één met bloemmotief, één met een wapenschild en één groot fragment met twee herten. Een vergelijkbaar bord met het familiewapen van Egmond is aangetroffen in de gracht van kasteel Palenstein. Daar is ook een bord aangetroffen met slibversiering in de vorm van een cirkel en kruis uit dezelfde tijd.

De grote uniformiteit in borden en bakpannen staat in scherp contrast met de grote diversiteit in kookpotten. Zowel qua grootte (van redelijk klein tot één enorme grape met een buikdiameter van bijna 30 cm) als qua datering, met een duidelijke diversiteit van zowel vroeg te dateren grove, bolle potten als van later te dateren verfijnde en gedeeltelijk of geheel geglazuurde potjes. De potten zullen per stuk zijn aangeschaft, geen twee potten zijn namelijk identiek. Het verschil tussen bakpannen en kookpotten wordt mogelijk veroorzaakt doordat kookpotten in de 15e eeuw veel meer aan mode onderhevig waren en bakpannen nauwelijks veranderden, de steel uitgezonderd.

Roodbakkend aardewerk:

links een bord met ingekraste slibversiering (sgraffito) en rechts een kookpot

In het complex bevonden zich ook twee bijna complete olielampjes en een steelfragment van een derde. De olielampjes hebben twee boven elkaar geplaatste kleine reservoirs waarvan de onderste rond is. In de 16e eeuw werd één kant van het olielampje afgeplat en kreeg het in plaats van twee handvatten één oor zodat het aan de muur kon hangen. Dat de bakjes van de in de mesthoop gevonden lampjes rond zijn, geeft aan dat deze niet bedoeld waren om aan de muur te hangen. Mogelijk omdat het huis waarin ze werden gebruikt nog niet van steen was gemaakt. Wel hadden ze een oor waarmee het een soort tussenvorm betreft, te dateren in de tweede helft van de 15e eeuw.

Randfragment van een kooltjespot

fragmenten waren van een zogenaamde vetvanger, een grote langwerpige schaal die onder het spit met vlees werd geplaatst om het afdruipende vet op te vangen. Het is niet verwonderlijk dat hiervan slechts twee fragmenten zijn gevonden. De voorwerpen gingen lang mee en werden veel minder intensief gebruikt dan kookpotten en bakpannen.

Eén randfragment van een object met in de bovenwand gaatjes is waarschijnlijk van een kooltjespot, een pot waarin kooltjes werden gedaan om gloeiende kooltjes of turfblokjes van de ene haard naar de andere te kunnen verplaatsen. Dat de mensen die de afvalhoop gebruikten gelovig waren blijkt, naast de bordes met kruismotief, uit twee fragmenten van pijpenaarden objecten met een religieuze afbeelding. De beeldjes waren bedoeld voor devotie binnenshuis en

konden door hun geringe omvang ook op reis meegenomen worden. De meeste beeldjes die in Nederland worden aangetroffen dateren uit de periode 1450-1550, hetgeen goed overeenkomt met de datering van de rest van het complex. Het eerste fragment is een deel van een beeldje van het kind Jezus met in zijn ene hand een wereldbol en de andere hand in een zegnende positie. Het tweede fragment is een deel van een klein reliëf en bestaat uit een gedeelte van een geplooid gewaad, hoogstwaarschijnlijk van een vrouwelijke heilige.

Het complex als geheel vormt een goede afspiegeling van wat er in een doorsnee huishouden werd gebruikt in het dagelijks leven in de 15e eeuw. De voorwerpen houden vooral verband met eten en drinken. Echte luxe is niet terug te vinden in de onderzochte afvalhoop. Juist dit maakt het een interessant onderzoek omdat we hiermee een glimp opvangen van een normaal Zegwaarts gezin van 500 jaar geleden. Een heiligenbeeldje, vingerafdrukken op de pot of krasen onderin van het uitschrapen na een maaltijd geven dit 'afval' en zeer persoonlijk tintje. Veel dichterbij onze voorouders kunnen we bijna niet komen!

Met dank aan Nelly Verhoek en Ronald Grootveld voor hun hulp bij het lijmen, tekenen en determineren van alle vondsten.

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboo.nl

Het Fluitschip historisch onderzoeks-

en adviesbureau, www.fluitschip.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Schoenen Van Veen

Dorpsstraat 83, tel. (079) 316 31 65

Personenvervoer Van der Slik

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholten.nl

Linhout Foto Video

www.fotolinhout.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester
dhr. L. Vlastra penningmeester@oudsoetermeer.nl of bel 06 26090299

WITGOED SERVICE

D. den HOLLANDER v.o.f.

REPARATIE EN VERKOOP VAN:

WASMACHINES

WASDROGERS

KOELKASTEN

KOOK / BAKAPPARATUUR

Tel. 079 - 361 01 91

Lenastroom 2 - 2721 BT Zoetermeer

Fax 079 - 361 30 55

Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

VERENIGINGSNIEUWS

Van de voorzitter

Hoewel een kwakkelende winter werd afgesloten met veel schaatsplezier, ben ik weer blij met de lente. De natuur komt tot volle ontplooiing en het is mooi te zien hoe het jonge leven bruist van de energie. Ook ik stroop de mouwen graag op, schud de winter van me af en heb zin om de goede voornemens die we hebben ook tot uitvoering te brengen.

Binnen het bestuur zijn we druk bezig met de planvorming met betrekking tot het verbeteren van de digitale- en fysieke bereikbaarheid. We willen dit zorgvuldig doen en dat vraagt tijd en een voortdurende terugkoppeling met de actieve leden en vrijwilligers. In de ledenvergadering zullen we de eerste schetsen presenteren van de stand van zaken.

Daarnaast zal het u niet ontgaan zijn: 50 jaar geleden werd Zoetermeer aangewezen als groeistad. Het kleine 'boterdorp' ontwikkelde zich tot de moderne stad van nu met 122.000 inwoners. De gemeente viert dit jubileum met tal van activiteiten voor de Zoetermeerders. Ook onze vereniging is in een laat stadium gevraagd daaraan bij te dragen. Wij zijn nu druk bezig activiteiten voor te bereiden. Mijn waardering gaat uit naar de vrijwilligers die op korte termijn weer veel tijd en energie investeren om de historie van de stad en de kennis waarover we beschikken uit te dragen.

Ik wens u alvast heel veel plezier tijdens de activiteiten rondom '50 jaar groeistad' en nodig u van harte uit om naar de ledenvergadering van 9 mei te komen.

Fred van Puffelen, voorzitter

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

J. Cammeraat, Zoetermeer
P.J.M. Diesveld, Zoetermeer
A. van Eeuwen, Rotterdam
P. Groenhout, Zoetermeer
F. Hanemaaijer, Zoetermeer
E. Hillebrink, Zoetermeer
H. Jenné, Zoetermeer
H.W.P.P. Schmit, Zoetermeer

Aanmelden als lid kan via onze website www.oudsoetermeer.nl of per post via Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer. Vermeld uw naam, adres en geboortedatum en of u zich opgeeft als lid, jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Activiteiten

Voor alle activiteiten kunt u zich opgeven bij mw. F. Brandhorst, tel. (079) 351 70 47.

woensdag 9 mei 2012

Koetstochten door de historische kern van Zoetermeer. Eén tocht gaat linksom, de andere rechtsom. Bij molen De Hoop wordt een kopje koffie gedronken. De start is om 13.30 uur en 15.30 uur. Vertrek vanaf 't Oude huis, Dorpsstraat 7.

Kosten euro 15,-, voor leden euro 10,- .

zaterdag 16 juni 2012

De jaarlijkse fietstocht is dit jaar een verrassingstocht vanuit 't Oude Huis, Dorpsstraat 7. Vertrek om 9.30 uur.

Kosten euro 6,-, voor leden euro 4,- inclusief koffie met gebak.

april t/m oktober

U kunt wandelend of fietsend groepsgewijs kennis maken met de geschiedenis van Zoetermeer. De tochten staan onder leiding van een stadsgids en worden georganiseerd door Gilde Zoetermeer in samenwerking met Oud Soetermeer. Elke tocht begint (op een woensdag) in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7.

Nadere informatie over het rooster en aanmelding vindt u op www.oudsoetermeer.nl.

Nieuw historisch informatiebord

Onze stad is weer een historisch informatiebord rijker. Op 25 maart jl. onthulde wethouder Patrick van Domburg samen met onze voorzitter en de familie Post onder grote publieke belangstelling een nieuw bord over de schuilkerk langs het fietspad nabij Intratuin. Op de plaats waar nu de provinciale weg naar Leidschenveen ligt, heeft de Archeologische Werkgroep in 1996 de resten van een schuur- of schuilkerk gevonden. Eind 17e eeuw richtte de familie Crooneveen hun achterhuis in als kerk voor de katholieke gemeenschap. Van buiten zag het eruit als een gewone schuur.

Deze situatie duurde voort tot 1816, toen de kerkgangers een godshuis in de Dorpsstraat konden bouwen. De schuurkerk had een orgelgalerij, waarvan de trappaal is terug gevonden, en sinds 1769 een klokje, dat nu boven de kerk De Doortocht aan de Hekbootkade hangt.

Jaarverslag en jaarrekening

Het bestuur heeft het jaarverslag en de jaarrekening opgemaakt en ter vaststelling op de agenda van de ledenvergadering geplaatst. Het concept jaarverslag en de concept jaarrekening kunt u vinden op onze website. Een aantal exemplaren ligt ter inzage in de zaal tijdens de ledenvergadering. In hoofdstuk 4 van het jaarverslag is de jaarrekening opgenomen.

50 jaar groeistad

Op 27 maart 2012 was het 50 jaar geleden dat Zoetermeer de uitdaging aanging om een groeistad te worden. Het gehele jaar worden door Zoetermeerse instellingen activiteiten georganiseerd die in het kader staan van dit jubileum. Het complete programma is on line te vinden op www.zoetermeer.nl/50jaargroeistad. Onze vereniging doet ook mee.

De succesvolle film over de ontstaansgeschiedenis van Zoetermeer, 'Zoetermeer van dorp tot stad', is vertoond in het Stadsmuseum. Mogelijk dat één van de uitgaven van 't Seghen Waert' wordt gewijd aan Zoetermeer groeistad. Daarnaast zijn onze vrijwilligers bijna continue in de weer om andere instellingen van historische informatie te voorzien.

Project met Bibliotheek en Gemeentearchief

De bibliotheek, het gemeentearchief en onze vereniging werken samen aan de realisatie van een gemeenschappelijk digitaal historisch informatiepunt. We hopen hiermee te bereiken dat de binding van Zoetermeerse jongeren en nieuwkomers met hun stad versterkt wordt. Door dit aanbod aan informatie willen we mensen trekken en hun nieuwsgierigheid naar de historische wortels van de stad opwekken.

In het kader van '50 jaar groeistad' zal de portal of website eind 2012 worden gelanceerd. Een belangrijk onderdeel wordt gedigitaliseerde krantendocumentatie over uiteenlopende onderwerpen uit de afgelopen 50 jaar.

Nieuwe penningmeesters

In de algemene ledenvergadering van 13 november 2011 is het vertrek van onze penningmeester aangekondigd per 1 januari van dit jaar. Helaas konden we niet direct voorzien in de opvolging van deze bestuursfunctie. Gelukkig kunnen we nu melden dat we twee leden bereid hebben gevonden het penningmeesterschap op zich te nemen. Zij stellen zich hieronder kort aan u voor. Het was al langere tijd de wens van het bestuur om over twee penningmeesters te beschikken. Op de ledenvergadering van 9 mei a.s. dragen we hen graag voor als bestuurslid.

Mogen wij ons even voorstellen?

Ik ben **Martin van Veen**, zoon van Bart van Veen en Truus Goeman, die in 1937 na hun huwelijk in Zoetermeer kwamen wonen. Mijn ouders komen beiden uit Nootdorp, waar mijn grootvader een schoenreparatiebedrijf had. Mijn vader startte in 1935 zijn reparatiebedrijf en later ook detailhandel in schoenen. Ik ben in de Dorpsstraat 11 geboren, dus een geboren en getogen Zoetermeerder. In 1963 ben ik bij mijn vader gaan werken. Op school ging het toen niet zo lekker en met het werken had ik het veel beter naar mijn zin. In 1972 ben ik getrouwd met Mieke Esser uit Berkel en heb toen ongeveer 3 jaar in Palenstein gewoond. We hadden een fantastisch uitzicht en konden bij helder weer de vuurtoren van Scheveningen zien. In 1975 werd mijn vader 65 en heb ik de zaak overgenomen en ben weer in de Dorpsstraat gaan wonen. Door veranderende situaties zoals de verhuizing van het gemeentehuis en de aanleg van de sprinterlijn werd die locatie steeds minder. In 1989 verhuisden we met de zaak naar het middendeel van de straat waar meer winkelend publiek is. We kregen twee dochters. In 2005 is mijn vrouw overleden en brak er een zware tijd aan. Gelukkig was mijn oudste dochter inmiddels bij ons komen werken en ik heb veel steun aan haar gehad. Dit jaar is ook haar man bij ons in dienst getreden en gaan zij de zaak overnemen. Binnenkort word ik 65 en heb ik wat meer vrije tijd en zodoende heb ik aangeboden iets te betekenen voor het Historisch Genootschap. Ik heb nu een paar keer een vergadering bijgewoond en ik heb er zin in.

Ik ben **Fred Frankhuizen**, geboren te Leiden op 27 juli 1953 in het oude Elisabeth-ziekenhuis aan de Hooigracht. Een echte Leidenaar, tot 20 jaar geleden werkzaam als boekhouder, daarna als ziekenverzorger in verzorgings- en verpleeghuizen en nu met pre-pensioen. Uit een vroeger huwelijk heb ik een prachtige dochter van 34, die werkt en woont in Leiden. Sinds april 2009 wonende in Zoetermeer, met veel plezier in de wijk Seghwaert, en geïnteresseerd in de historie van dit dorp. Via de georganiseerde wandelingen in contact gekomen met de vereniging Oud Soetermeer en daarvan lid geworden. Ik ben breed geïnteresseerd in de samenleving van nu en vroeger en heb als hobby's o.a. vissen, voetbalscheidsrechter bij Oosterheem, hardlopen, lezen, etc. Via de enquête heb ik mij aangemeld om wat te kunnen doen binnen de vereniging. Tot ziens en vriendelijke groeten!

Agenda voor de Ledenvergadering op woensdag 9 mei 2012

Locatie: Het Centrum, Frans Halsstraat 1, 2712 JS Zoetermeer. Aanvang 20.00 uur.

1. Opening en vaststelling agenda
2. Vaststelling verslag ledenvergadering 30-11-2011
3. Mededelingen
4. Verslag kascommissie en vaststelling Rekening en Verantwoording 2011
5. Vaststelling jaarverslag 2011
6. Benoeming lid kascommissie
7. Verkiezing bestuursleden
8. Gedachten uitwisseling Historisch Trefpunt (ledenraadpleging)
9. Uitreiking drs. Jan van der Spekprijs
10. Rondvraag
11. Sluiting

Filmvertoning

Na de vergadering wordt de film 'Rondom ons Hoeve' vertoond. De rondreis langs een aantal boerderijen aan de Katwijkerlaan en omgeving schetst een mooi sfeerverhaal over het boerenleven van een halve eeuw geleden in en rondom Pijnacker en Zoetermeer. Jan Chris van Dam, geboren en getogen aan de Katwijkerlaan, maakte deze film enkele jaren geleden. Het commentaar is ingesproken door zijn vrouw Ria. Het boerenleven wordt getoond in de vier jaargetijden.

Verslag van de Ledenvergadering van 30 november 2011

gehouden op 30 november 2011

Aanwezig : 43 personen

Afwezig met kennisgeving: 12 personen

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

2. Vaststellen Agenda

De voorzitter stelt voor om agendapunt 9 om praktische redenen te behandelen na agendapunt 5. De vergadering gaat akkoord met de gewijzigde agenda.

3. Verslag Ledenvergadering van 24 mei 2011

De voorzitter stelt het verslag per pagina zowel tekstueel als inhoudelijk ter bespreking voor. Er zijn geen op of aanmerkingen bij het verslag. Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld met dank aan de opsteller. Er zijn geen vragen naar aanleiding van het verslag.

4. Verkiezing en mutaties bestuur

De voorzitter geeft aan dat de heer Kroeders bereid is gevonden zich beschikbaar te stellen als secretaris. De verkiezing vindt schriftelijk plaats. Na de telling blijkt dat er 43 stemmen zijn uitgebracht: 42 voor en een onthouding. De voorzitter feliciteert de heer Kroeders en vraagt hem plaats te nemen achter de tafel.

Vervolgens bedankt spreker Alie de Ruiten, die het secretarisschap een jaar lang heeft waargenomen en onderstreept dat door overhandiging van een bos bloemen. Haar laatste taak is het maken van het verslag van deze vergadering.

Frank van Spelde vertrekt als voorzitter van de Werkgroep Archeologie. Hij blijft wel actief binnen de vereniging. Ook hij ontvangt naast dankwoorden een bos bloemen.

Tenslotte neemt de voorzitter afscheid van de penningmeester, Luut Vlastra. Luut heeft besloten om per 31 december 2011 het penningmeesterschap neer te leggen en zich niet verkiesbaar te stellen voor een tweede termijn. Er is nog geen opvolger gevonden. De voorzitter dankt Luut voor de vernieuwingen die op het financiële vlak zijn doorgevoerd. Ook hij krijgt een mooie bos bloemen als dank.

5. Mededelingen

De voorzitter doet de volgende mededelingen:

De gemeenteraad heeft besloten door te gaan met het Stadsforum. Wel is gekozen voor een gefaseerde aanpak. De eerste fase zal in 2015 starten. Op een vraag uit de zaal antwoordt de voorzitter dat het HGOS niet betrokken is bij deze beslissing. Het zoeken naar een nieuwe huisvesting voor de vereniging gaat door.

De inloopavonden voor de werkgroepen archeologie en genealogie worden samengevoegd op de maandagavond van 20.00 tot 22.00 uur.

Het Project Beeldbank houdt in dat alle foto's worden gedigitaliseerd. Het overleg met de gemeente loopt nog.

De startdatum voor de website met de gedigitaliseerde indexen op de Burgerlijke Stand van 1 november is gehaald.

9. Bijdrage voor molen 'De Hoop'

De voorzitter geeft het woord aan de voorzitter van Stichting Molen De Hoop, de heer Boonekamp.

De heer Boonekamp gaat kort in op de geschiedenis van de korenmolen die al honderden jaren zeer beeldbepalend is voor Zoetermeer. De laatste restauratie is in 1987 uitgevoerd. Nu is onderhoud weer noodzakelijk, met name de rondgang onder de

wieken is aan de beurt. Hiervoor is 45.000 euro nodig. Aangezien de stichting geen subsidie meer krijgt van de gemeente is het bestuur begonnen met een inzamelactie. De voorzitter geeft aan dat de vereniging heeft besloten om vanuit de fondsen die haar in het verleden zijn toevertrouwd, bij te dragen aan de restauratie. De voorzitter overhandigt een cheque van 5.000 euro aan de heer Boonekamp voor de broodnodige restauratie. De heer Boonekamp spreekt zijn dank en grote waardering uit voor deze substantiële bijdrage.

6. Ledenraadpleging

De voorzitter geeft aan de hand van een presentatie de resultaten weer van de schriftelijk gehouden ledenraadpleging. Een kopie van deze presentatie kan bij hem worden opgevraagd. Het ligt in de bedoeling van het bestuur om de uitwerking in de vergadering van mei 2012 aan de leden voor te leggen.

7. Vaststellen begroting 2012

De voorzitter geeft het woord aan de penningmeester voor een korte toelichting. De heer Vlastra geeft aan dat er een klein foutje in de begroting is geslopen. In de tweede kolom 9^e regel, staat 'totaal baten' dit moet natuurlijk zijn 'totaal lasten'. Spreker vervolgt dat de subsidie van de gemeente voor het jaar 2012 is veiliggesteld, maar dat we zeer kritisch worden gevolgd en dat we verplicht zijn aan te geven waar in de toekomst kan worden bezuinigd.

Zonder verdere vragen of opmerkingen wordt de begroting met dank aan de penningmeester goedgekeurd.

8. Bekendmaking 'The Old Five'

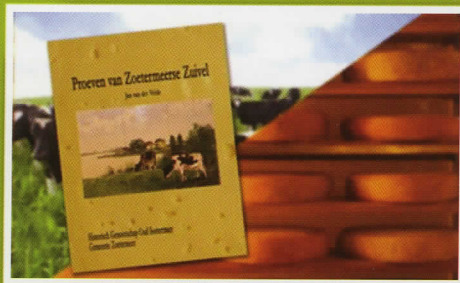
De voorzitter licht toe dat met een knipoog naar de Big Five ontspanningscentra in onze stad The Old Five zijn bedacht door het HGOS. De Zoetermeerders zijn via kranten en bijeenkomsten opgeroepen de mooiste historische plekken te benoemen. Meer dan 200 lijsten zijn ingevuld ingeleverd. De resultaten waren Nicolaaskerk (6,1%), de Delftse- en Leidsewallen (5,7%) en de Meerpolder (6,4%). Deze liepen niet ver uiteen. Nummer vier was de Watertoren (12%), nummer drie Hofstede Meerzicht (14%), nummer twee Korenmolen De Hoop (18%). Winnaar was de Oude Kerk met 19% van de stemmen.

10. Rondvraag

Van dit agendapunt wordt geen gebruik gemaakt.

11. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering en nodigt de aanwezigen uit voor de lezing van de heer Frits Booy met de titel 'Op zoek naar de herkomst van Sinterklaas'.

Proeven van Zoetermeerse Zuivel

Zoetermeer was nog niet zo lang geleden vooral bekend vanwege haar zuivel. Meer dan 40 boterboeren brachten boter, kaas en eieren langs de deuren in de wijde omgeving. Grossiers als Noordam en de 'blauwe' en 'groene' Van der Spekken leverden aan hun detailhandelaren en instellingen. Brinkers en Nutricia waren landelijk en daarbuiten bekend om hun specialiteit...

Auteur: Jan van der Velde e.a.
Verschenen in: 2010
Omvang: 48 pp. Illustraties deels in kleur
Prijs: € 3,00

[LEES VERDER](#)

[BESTELLEN](#)

1 2 3

NIEUWS

200 jaar boerderij Het Buitenbeest verschenen

Ter gelegenheid van Open Monumentendag verscheen dit boekje van 32 pagina's over...

[Lees meer](#)

Publicatiesoudsoetermeer.nl online

Publicatiesoudsoetermeer.nl is een onderdeel van de historische vereniging van Z...

[Lees meer](#)

LAATSTE PUBLICATIES

200 jaar boerderij Het Buitenbeest

Aan de Voorweg 93 staat een prachtige boerenhoeve, waar nog steeds de varkens het erf omwroeten, de kippen rondscharrelen en de pauwen hun veren laten zien. Hij is omringd door de oude Voorweg en de hoge flats van de wijk Meerzicht.

[Lees verder »](#)

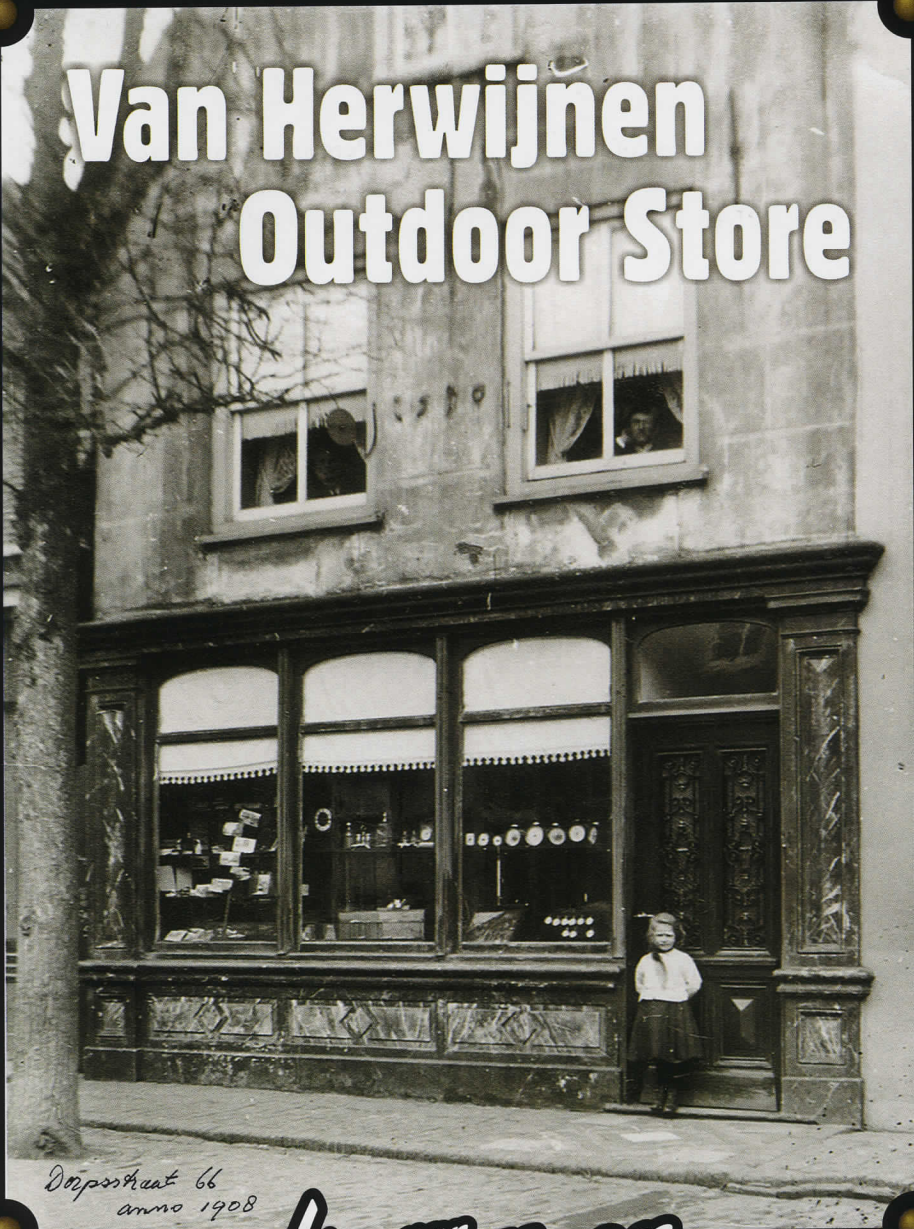
PUBLICATIE ZOEKEN

Specifieke publicatie zoeken:

Titel:
Auteur:
Periode: Tot:
Term:

[ZOEKEN](#)

Van Herwijnen Outdoor Store

*Dorpsstraat 66
anno 1908*

vrijetijdskleding
wandelschoenen
bergschoenen
tenten

*van
Herwijnen*

dartsport
schietsport
campingaz dealer
kampeerartikelen

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl